

Szociálpolitika a bőr- és cipőiparban

A bőr- és cipőipari vállalatok a hatodik ötéves tervidőszakban csaknem egymillió forintot fordítanak a környezetvédelemre is. Az üzemelegszögű és rehabilitáció fejlesztésére 109 millió forintot használnak fel. Ennek 90 százalékából korszerűsítik az öltözőket, mosdókat, fürdőket.

Az ágazathoz tartozó 17 bőr-, cipőipari és bőrfeldolgozó vállalat munkavédelemre a következő öt esztendőben 699 millió forint felhasználását tervezte. Ez mintegy 40 százalékkal haladja meg az előző ötéves tervben az e célra elköltött összeget. A munkakörülmények javításában elsődleges feladat a zajszökkentés, amelynek érdekében a mechanikus gépek zajszintjének mérséklését, központi kompresszorházak építését, kevésbé zajos gépek üzembe állítását, és egyéni védőeszközök beszerzését határozták el. A levegő tisztaságának védelmére tökéletesítik az elszívórendszereket, növelik a hatásköveket, illetve zárt rendszerben működő gépeket alkalmaznak. Tervezik a légkondicionáló berendezések felújítását is. Az eddi-

giéknél nagyobb gondot és több pénzt is fordítanak a bőr- és bőrfeldolgozó vállalatok a környezetvédelemre is. Az üzemelegszögű és rehabilitáció fejlesztésére 109 millió forintot használnak fel. Ennek 90 százalékából korszerűsítik az öltözőket, mosdókat, fürdőket.

Az energiagazdálkodásról Tárgyalta a megyei NEB

A szegedi Felszabadulás Tsz kooperációban használja az NKfV termelte meleg vizet — 9600 négyzetméter alapterületű melegházának fűtésére. Ez az együttműködés az NKfV-nek is előnyös, hiszen a földbe visszapréselő víz hűtésére nem kell villamos energiát fordítania. A KSZV-ben a decemberi két ünnep közötti mezőgazdasági fűtési szezon kezdetéig ledolgozzák — 640 ezer forintot takarít meg így a vállalat azzal, hogy a gépeket, csarnokokat nem kell újra felfűteni. A szentesi Termál Tsz 25 millió forint értékű zöldséget termel és 140—150 ezer liter fűtőolajat takarít meg azzal, hogy az egyszerűen már felhasznált termálvizet megmaradt energiáját sem hagyják veszendőbe menni. E példák az utóbbi évek

Bányász-siker

A mecseki szénmedencében az idén a komlói Kossuth-bányában dolgozó szocialista brigádok teljesítették elsőként éves tervüket. A Szekeres István vezette „bányamentő” csapat, amely a gázkibővítés-veszélyes telepeken alakít ki biztonságos termelőhelyeket, már átadta az egész évre előirányzott 400 méter elővájást.

hasznos energiatakarékossági intézkedései közül valók.

A Csongrád megyei Népi Ellenőrzési Bizottság tegnapi, szerdai ülésének vitájában — melyben részt vett dr. Petrik István, a megyei tanács elnökének általános helyettese is — persze nem csupán a követendő, másutt is alkalmazható intézkedésekről hallottunk, hanem olyan vállalatokról, szövetkezetekről is, ahol még elképzelés sincs, miképpen kellene csökkenteni az energia-, s üzemanyagköltségeket. Nem ismerik a rendelkezéseket, nem ismerték fel az anyagi érdekelttség ösztönző szerepét? E kérdéskört nem először vizsgálta a megyei NEB, évek óta rendszeresen figyelemmel kíséri a munkabiztonság és szemléletváltozás folyamatát, kutatja a még mindig meglévő hiányosságok okait.

A dr. Kakuzsi László elnökletével megtartott ülés résztvevői joggal állapították meg — alapos vizsgálódás adataira támaszkodhattak ugyanis —, hogy főként a mezőgazdasági üzemek még mindig jelentős üzemanyag-megtakarítási tartalékokkal rendelkeznek, s ezeket hatékony, a munkafolyamatokba épített ellenőrzési rendszer kialakításával fel lehetne tárni. A népi ellenőrök egyébként azzal, hogy a fontos témával a tarsolyukban rendszeresen visszatérnek a kiválasztott vállalatokhoz, üzemekhez, a jó módszerek elterjesztését is segítik. Azt is tervezik, hogy tapasztalataikat ankétokon ismertetik meg az érdekelttel. E törekvések használatára már érzékelhető: múlt évi vizsgálatok, s javaslatok után több száz, energiatakarékossági intézkedés eredményességéről győződhetek meg most.

A 21 vizsgált vállalat, üzem, szövetkezet az alapvizsgálat óta 18,8 millió forintot fordított energiatakarékossági célokra, s a megtakarítás is megközelíti a 19 millió forintot. Rövid idő alatt megtérült tehát a befektetés — amely négyezer tonna olajjal egyenértékű. Több is lehetne, igaz, s ennek oka főként abban keresendő, hogy az energiatakarékosságot szolgáló beruházási döntések nehezen születnek meg, a kivitelezés előkészítése hosszadalmas, s a vállalatok nem élnék kellőképpen az állami támogatás lehetőségével. Ez utóbbi 1981. június 15-ig Csongrád megyében mindössze 14 gazdálkodó szervezet pályázta meg, s feltűnő, hogy köztük nincs egyetlen ipari üzem sem. Öröndetes viszont, hogy a mezőgazdasági üzemek közül egyre több él a felkínált lehetőséggel.

Budapestre érkezett Nyikolaj Faggyejev

Szerdán, tegnap Budapestre érkezett Nyikolaj Faggyejev, a Kölcsoni Gazdasági Segítség Tanácsának titkára. Itt-tartózkodása során Marjai Józseffel, a Minisztérium elnökhelyettesével,

Újítás érdekelttség

Újíts! — olvasom a műhely falán fakuló feliratot, és kedvem volna közvélemény-kutatást tartani. Ugyan hányan álltak meg a színes filctollal vastagított felirat előtt és hányan hátraéreztek el, hogy ezután újítani fognak?! De közvélemény-kutatás nélkül is tudhatom: se hányan. Ezek a felszólító módban fogalmazott, lelkesítő feliratok legfeljebb az újítási előadó és a vállalatvezetés teniakarását, korszerű gondolkodását hivatottak igazolni, másra nemigen jók. A táblák nem hozzák működésbe a berendezésdótt rugókat; a táblák nem helyettesítik az egyéni érdekelttséget.

Újíts! Beszélgettem már néhány újítási szakemberrel az elmúlt évek során, csak úgy dől belőlük a panasz: kevés az újítás. Ezt az országot valamikor a pirososztag arcú újítók országának is hittük, láttuk; s hihetetlen, de még ma is kétszáz ezresre tehető az újítómozgalmak tábora. De ez a tábor mostanában mélyen hallgat, mint futballmeccsen a vesztes csapatoké. Az utóbbi két-három évben alaposan megcsappant az újítási irodákba benyújtott javaslatok száma, évenként körülbelül ötezzelre kevesebb. Azt, hogy mit jelenthet ez a szám az országnak, jól érzékelteti egy adat: e sivatár esztendőben is évenként csaknem negyvmillió forintot hoztak az újítások a vállalatoknak. Kellene tehát a sok újítás — nagyon. A megcsappant újítókérvények évek óta keresik a választ a szakemberek. S mert a választ hivatali szervek, intézmények is keresik, muszáj egy idő után meg is találni. A válasz meg is van: az újítómozgalmak átmeneti visszaesése (mert nálunk minden visszaesés átmeneti) a vállalati érdekelttség és az újítómozgalmak ellentmondásos kapcsolatából fakad.

A vállalatok ugyan hosszú távon érdekelttek az újítások hasznosításában, rövid távon azonban nem. Az újításokért ugyanis fizetni kell, viszont az újítási díjakat a bér- és a részesedési alap terhére fizetik ki, így aztán egy újítás elismerése volta-képp a dolgozók zsebéből veszi ki a pénzt. Azaz: a dolgozók bér- és jövedelemforrásait szűkíti. Ne is csodálkozzunk, ha ezek után megcsappant az újítási kedv: a dolgozó nem ellensége saját magának és társának sem. Majd akkor várhatjuk az újítómozgalmak fellendülését, ha nem az R alaphoz, hanem mondjuk a fejlesztési alaphoz fizetik meg az újítót.

Igy a szakemberek. Megvan ennek a magyarázatnak a logikája, világos a gondolatmenete, az ember mégis valami bukfenet sejt a válaszból. Ilyen egyszerű volna az egész? Nem is olyan régen egy iparvállalatnál jártam, ahol az utóbbi két évben több mint a felére csökkent az újítások száma. A hivatalos válasz ott is az R alaphoz hivatkozott, s szidia a mai kifizetési rendszert. Aztán néhány nap után elmesélte nekem az újítási előadó, hogy bizony az újítások felét nem az R alaphoz fizették ki, hanem ügyes könyvelői műveletek nyomán máshonnan. Szüksége volt a vállalatnak az újításra, hát „könyvelt”. Az egyik legnagyobb gépipari vállalatunknál, ahol egy év alatt harminc százalékkal csökkentek az újítások, ugyanezt a könyvelési módszert alkalmazzák. Nem akartam hinni a fülemnek, amikor megsúgta az egyik vállalatvezető, hogy

volt eset, amikor a reprezentációs alap terhére fizették az újítási díjat! A dologban azonban nem is a könyvelési művelet a lényeges, hanem az, hogy mindezek ellenére sem nőtt az újítások száma.

Gyanítom, hogy az újítómozgalmat nem az R alap kontra F alap vita fogja megváltani. Öszintén szólva, erősen kételkedem az érdekelttségi rendszer dolgozóra vetítésében; a kollektív és az egyéni érdekelttség erőszakolt összehasznosításában. A műhely szakmunkását vagy épp a gépészeti osztály mérnökét nem érinti közvetlenül az a tény, hogy esetleges újítását az R alaphoz vagy más alaphoz fizetik. Az újító ember újítási hajlandóságát egyes-egyedül az befolyásolja, hogy értékén becsülik-e kezdeményezését. Időben és pénzben is. Ami a pénzt illeti, a mai adatok szerint a vállalatoknál ügynevezett eszmei díjjal jutalmazták az újítót. Száz újítás közül hetvenhétnek az aktájára írják: eszmeileg díjazott. Némi túlzással: a hasukra ütnek a vállalati bírálókat, és kifizetik az újítót. Azaz: alulfizetik. Mert az esetek többségében az újítások sokkal többet érnek, mint amennyi hasznót a vállalati bírálók becsülnék. Mindenesetre, a gazdaságossági számítások alapján kimutatott haszon és az annak alapján kifizetett újítási díj megnyugtató az újítót, és talán kedvet teremtene másoknak is az újításhoz; hiszen megközelítőleg az értékén mérné az ötleteket. De gazdaságossági számításokat végezni elég kényelmetlen munka, időbe telik és az erre kijelölt szakemberek haszontalan munka. Mert nem az ő pénzéről van szó. Ha pedig semmi haszna nincs a szakértői vélemény elkészítéséből, miért ne ülne hónapokig az újítási aktán? Az érdekelttség hiánya is nagy erő, mégpedig visszahúzó. De ugyanígy nem érdekelt beosztottjai újítási kedvének fellendítésében a csoportvezető, a művezető, az üzemvezető, legfeljebb csak akkor, ha főntről papírt kapnak, hogy támogassák az újításokat, különben kevesebb lesz a prémium. Márpedig a műhely szakmunkása a csoportvezetővel, a művezetővel, az üzemvezetővel áll állandó kapcsolatban, nap nap után tölük kapja az utasításokat, mozgóbérel, prémiummal ök ösztönzik a többletmunkára. Az ésszerűség azt diktálná, hogy újítási ötletével is hozzájuk menjen a szakmunkás, segédmunkás. — Van egy ötlettem, megveszitek?

Külföldi kiküldetésen járt vállalati szakemberek mesélnek hasonlókat. Az újításokat zsebből fizeti a főnök. Nem egy esetben azonban. Pedig a tőkés vállalatoknál is bizonyára szigorú belső pénzügyi, könyvelési fegyelm van, ott is el kell számolni az utolsó fillérrel is. Csak míg ott az érdekelttséghez, a várható haszonhoz igazítják a szabályozókat, nálunk nem egy területen a fordítottja történik. Pedig az újítások döntő többsége nem milliós újítás, hanem „ezerforintos” ötlet. Amelynek azonnali megvalósítása épp a vállalatvezetők érdeke volna. De annyira bonyolult és nehézkes egy újítás elismerésének, bevezetésének útja vállalatunknál, hogy nem is csoda, ha ez az érdek ködbe vész.

Még akkor is, ha a jelszó változatlan: újíts!

Megeysi Gusztáv

A Pénzügyminisztérium és a Magyar Nemzeti Bank közleménye

Idén, október 1-től megváltozik a deviza- és a valuta-árfolyamok jegyzése: a Magyar Nemzeti Bank a konvertibilis devizákra pénzmeneként egységes hivatalos árfolyamot (vétel-, közép- és eladási árfolyamot) jegyez. Ezt az árfolyamot alkalmazza értelemszerűen a devizák vételénél, illetve eladásánál, függetlenül attól, hogy kereskedelmi, vagy nem kereskedelmi jellegű elszámolásról van szó. A valuta- (bankjegy- és csekk-) árfolyamok a hivatalos devizaárfolyamokhoz fognak igazodni, a nemzetközi gyakorlatban szokásos feltételekkel (vagyn a valutavételei és eladási árfolyamok nagyobb mértékben térnek el a középárfolyamtól, mint a devizáknál). A jelentős tőkés valuták közül 1981. október 1-én az USA dollár hivatalos deviza-középárfolyama 35.— Ft, az NSZK-márkái 15,02 Ft, az osztrák schillingé 2,15 Ft, az angol fonté 62,83 Ft.

Az egységes árfolyam bevezetése a külkereskedelmi elszámolásokban nem jár változásokkal. A nem kereskedelmi szférában a konvertibilis valutát beváltók az eddiginél több forinthez jutnak, a konvertibilis valutát vásárlók többet fizetnek. Az utazási célra konvertibilis valutát vásárló magyar állampolgárok költségei azonban nem emelkednek, mert egyidejűleg megszűnik a 10 százalékos valutavásárlási illeték és a bankjutalék. Az egységes árfolyam bevezetése számos vállalatnál és intézménynél egyszerűsíti az elszámolásokat, jobb áttekinthetést, biztonságosabb alapokat nyújt a gazdasági döntésekhez.

Az árfolyamok (a deviza- és a valuta-árfolyamok) megállapítására ezután hetenként kerül sor, a pénzpiaci árfolyammozgások figyelembevételével. Az egységes árfolyam bevezetése és az eddiginél gyakoribb árfolyam-módosítás

nem jelent változást a transzferábilis rubel árfolyamának jegyzésében, valamint az ezzel összefüggő elszámolások tekintetében.

Nem változik az államközi megállapodásokon alapuló hivatalos árfolyamok (bolgár leva, csehszlovák korona, lengyel zloty, NDK-márka, román lei, szovjet rubel stb.) eddigi árfolyamjegyzési módja.

Az árfolyamokat a sajtó rendszeresen — általában kedden — közli.

*

A külföldre utazó magyar állampolgárok 1982. január 1-től nagyobb forintösszegért vásárolhatnak valutát: például a rubel elszámolású országokba utazó turisták az eddigi 10 ezer Ft helyett személynként évenként 15 ezer forintért, a konvertibilis elszámolású országokba utazó egyéni turisták az eddigi 8500 Ft helyett 12 ezer forintért, a látogató útlevelel utazók 1300 Ft helyett 1600 Ft-ért. Az utazási irodák nyugati és jugoszláviai társasutazásain résztvevők által vásárolható költőpénz, az egyéni turisták részére a devizatartalmú vasúti menetjegyekre és a gépiárműhöz üzemanyag vásárlásra megállapított forintkeretösszegek is emelkednek. A magasabb forintkereteket — az árfolyamváltozások ellensúlyozásán túlmenően — arra is lehetőségeket adnak majd, hogy a kiutazó magyarok az eddigit meghaladó összegben vásárolhassanak valutát.

Ugyancsak 1982. január 1-től módosulnak az utasforgalommal kapcsolatos egyes vámrendelkezések is: külföldi utazásról való visszatérésük alkalmával a magyar állampolgárok — így a társasutazáson résztvevők is — egységesen személynként 5000 Ft belföldi értéknek megfelelő árut hozhatnak be vámmentesen.

A közérdekű bejelentésekről Népfrentmegbeszélés

A közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról szóló törvény is szavatolja hazánkban a szocialista demokrácia fejlesztését, kiteljesedését. A megyei tanács végrehajtó bizottsága állandóan szem előtt tartja a közérdekű bejelentések sorát, az ügyintézés gyorsaságát. A legutóbbi tapasztalatokról a Hazafias Népfrent megyei elnökségének tegnapi, szerdai ülésén is beszámolt dr. Bozó Sándor, a megyei tanács vb titkára. Kü-

lön szólt az 1980. évi jelölőgyűléseken elhangzott bejelentések, javaslatok elintézéséről, megvalósításukról. A helyi tanácsok illetékesei a helyben meg nem válaszolható felvetésekre 30 napon belül írásban, vagy a megválasztott tanács tagkövetítésével válaszoltak. A tapasztalat szerint mindenütt nagy felelősséggel, az anyagi lehetőségeket figyelembe véve igyekeztek megvalósítani a javaslatokat, s messzeemenően figyelembe vették az elhangzottakat a VI. ötéves terv előkészítésekor is. Hasznosnak bizonyult a helyi tanácsok és a népfrentszervek között kialakult együttműködés: az érdekelt rendszeresen felvilágosítást kaptak javaslataik sorsáról, a megvalósulás lehetőségeiről, ugyanakkor egyes esetekben a lakosság mozgósítása tette lehetővé, hogy egy-egy kérdés — közös erőfeszítések révén — teljesülhetett.

Dunai Vasmű Feldolgozzák a salakhányót

Saját „vasércbányája” lesz 1983-tól a Dunai Vasműnek: megkezdik a Martin-acélmű 25 év alatt felgyülemlt salakhányójának feldolgozását. Az acélműből származó összesen 6 millió tonna salak a vizsgálatok szerint, átlagosan 20 százalék vasat tartalmaz, amelyet bányaművelő, fellazító berendezésekkel kitermelnek, majd mágneses rostáló válogatás után újra felhasználják.

A Dunai Vasmű 900 millió forint értékű bankhitellel valósítja meg a nagyszabású beruházást. Ez két év alatt megtérül. A tatabányai Haldex Vállalat több külföldi cég bevonásával az idén ősszel kezdi meg az előkészítő munkát a salakhányó kitermelésére és a tervek szerint 1983-tól évente 1,5 millió tonna salakot dolgoznak fel. A nagyteljesítményű válogató-osztályozó berendezésekből a legmagasabb, 90—95 százalékos vastartalmú anyagot a kohóba, a 60—85 százalékos vasat tartalmazó anyagot pedig az acélműbe adagolják majd.